

Verslag collegegesprek d.d. 24 januari 2017

Het gesprek heeft plaatsgevonden in subregionaal verband aan de hand van de onderstaande vragen.

Welke thema's moeten volgens uw gemeente op een schaalniveau van 21 gemeenten worden beled?

Mogelijke thema's:

- Economie (zoals bedrijfsterreinen, winkels, arbeidsmarkt, stimuleringsfondsen, input Stichting Brainport)
- Mobiliteit (zoals infra (van snelwegen tot fietspaden) openbaar vervoer, slimme oplossingen)
- Duurzaamheid (zoals energietransitie, klimaat adaptatie)
- Leisure (recreatie en toerisme)
- Wonen (zoals kwantiteit en kwaliteit, beschikbaarheid)
- Regionale voorzieningen (zoals cultuur, scholen, sport)
- Zorg en vitale samenwerking (zoals de drie decentralisaties)
- Transitie landelijk gebied (herbestemming en nieuwe economische dragers voor buitengebied)
- Ruimtelijk planvorming op niveau Metropoolregio

Gemeenschappelijke thema's op niveau van de metropoolregio

De Peel

- Economie: koppeling onderwijs-bedrijfsleven stimuleren, zodat geschikte arbeidskrachten in de regio opgeleid worden. Ook een compleet/dekkend onderwijsaanbod realiseren. Aanbod regio Peel: interessante hoog technische agro bedrijven met leerplaatsen. Vraag Peelgemeenten aan de rest van regio: leerlingen die in De Peel de technische praktijk willen oefenen en hopelijk daarna willen blijven werken. Aantrekken pas afgestudeerden uit de regio. Er is vraag naar **bedrijventerreinen**. Er is ruimte beschikbaar maar de ontwikkeling wordt beperkt door provinciale afspraken. Er zou 1 loket moeten zijn voor bedrijven om onderlinge concurrentie te voorkomen. Hierin gezamenlijk in regioverband optrekken richting de provincie. Bedrijven blijven vaak in het dorp maar worden beperkt door provinciale regels. Programmering is geen verantwoordelijkheid voor de MRE.
- Transitie landelijk gebied: Transitie van intensieve veehouderij naar andere economische drager in het buitengebied. Ruimte voor lokale uitvoering. Is wel specialistische innovatieve kennis voor nodig: zoveel mogelijk kracht bundelen op niveau van 21. Ook in het kader van lobby naar de provincie, agendasetting en kennisdeling. Stad en platteland hebben elkaar hier erg hard nodig i.v.m. de balans tussen stedelijk gebied en groene buitenruimte. = ook rol, belang en taak Metropoolregio!
- Duurzaamheid/Energietransitie/Klimaatadaptie: focus op **energietransitie**. Kennis delen, ervaring uitwisselen, lobby naar Rijk, afspraken maken over **ruimtelijke inbedding** van maatregelen (stad heeft onvoldoende ruimte, hoe kan het landelijk gebied aanvullen). Ook proberen om te komen tot een uitvoeringsprogramma voor 21 gemeenten. Verdere verdieping op concrete acties is nodig.
- Mobiliteit/Bereikbaarheid: is echt Metropoolregio-niveau. Infrastructuur/openbaar vervoer/innovatie houdt niet op bij de grenzen van een gemeente of subregio. Op metropoolregio-schaal weeg je af waar/hoe middelen verdeeld worden, input hiervoor wordt op subregionaal niveau afgestemd.
- Ruimte: Met de ISR is het werk gedaan. De visie is in alle gemeenten aangenomen. Het heeft geen status. Het geeft handvaten voor de subregio's die dit verder moeten uitwerken, maar de ISR is een heel grofmazig kader 'waar iedereen het mee eens zal zijn'. Een regionaal uitvoeringsprogramma lijkt voor de gemeenten weinig toe te voegen.

Prioriteit

- Transitie landelijk gebied
- Mobiliteit en infrastructuur in combinatie met OV
- Economie (lobby naar provincie en rijk)
- Ruimte
- Energie transitie

Wat doen we niet op niveau 21:

- Zorg: is subregionale taak en voor gezamenlijke inkoop is MRE niet nodig.
- Leisure/Recreatie/Toerisme: is voornamelijk een subregionale taak. Behoeft aan afstemming zodra er een nieuw vakantiepark wordt ontwikkeld (bijvoorbeeld Gulbergen versus andere vakantieparken) om kannibalisme te voorkomen. Geen regionale taak, idem promotie van de Kempen en de Peel voor recreanten en toeristen. Past in ruimtelijke strategieontwikkeling.
- Wonen: Het stedelijk gebied heeft (9 gemeenten) bindende afspraken gemaakt over kwantiteit en kwaliteit van het aanbod. De subregio's zouden dit ook moeten doen zodat je met deze afspraken als 1 regio met de provincie kunt onderhandelen. De provincie heeft nu een sturende rol.
- Regionale voorzieningen: is subregionale taak.

Stedelijk gebied

- Economie → hierbinnen kunnen opgaven worden gedefinieerd die in Metropool-verband kunnen worden opgepakt. Er is overeenstemming dat dit een thema is voor de 21 gemeenten; daarbij wordt de opmerking geplaatst dat op sommige opgaven ook verbindingen met andere gemeenten buiten de regio worden gemaakt.
- Mobiliteit → hierbinnen kunnen opgaven worden gedefinieerd die in Metropool-verband kunnen worden opgepakt. Er is overeenstemming dat dit een thema is voor de 21 gemeenten, gezien het daily urban system van de regio.
- Duurzaamheid → Daarbinnen vallen de thema's energietransitie en klimaatadaptatie. Daarbij zijn ruimtelijke en economische aspecten te onderscheiden. Vanuit deze insteek kunnen opgaven worden gedefinieerd die in Metropool-verband kunnen worden opgepakt.
- Zorg en Vitale samenwerking → nadere analyse noodzakelijk. Hoe is regionale samenwerking nu georganiseerd, waar is wat momenteel belegd? Is er handelingsperspectief voor 21 gemeenten? Wat is meerwaarde eventueel onderbrengen bij de metropool?
- Transitie landelijk gebied → speelt in de zin van VAB's en transitie intensieve veehouderij minder in SGE, maar kent ook dimensies als energietransitie, klimaatadaptatie en het vinden van nieuwe economische dragers voor het landelijk gebied. In die zin mogelijk raakvlakken naar Economie en Duurzaamheid. SGE erkent het belang voor andere subregio's.
- Ruimtelijke Planvorming. → beperkte opgave voor Metropool-agenda. Planvorming/visievorming en afstemming van lokale uitvoering vindt plaats in subregio's. Wel rol om in Metropool-verband af te stemmen tussen subregio's. Een uitvoeringsprogramma dient zich te beperken tot die aspecten die subregionaal niet zijn belegd, zijnde Energietransitie en Klimaatadaptatie. Ruimte is faciliterend ten opzichte van de andere thema's, dus niet kaderstellend. De triple helix samenwerking in (stichting Brainport) en de Brainportagenda is dat wel voor onze samenwerking.
- Aanvullend als mogelijk thema genoemd: Talentontwikkeling. nadere analyse noodzakelijk. Hoe is regionale samenwerking nu georganiseerd, waar is wat momenteel belegd? Is er handelingsperspectief voor 21 gemeenten? Wat is meerwaarde eventueel onderbrengen bij de Metropool?

Prioriteit

- Economie: Aansluiting Brainportagenda op de regionale en lokale agenda en versterken van de overheidsinbreng in de realisatie van de Brainportagenda
- Energietransitie
- Mobiliteit

Wat doen we niet

- Leisure → geen opgave voor Metropool-agenda
- Wonen → geen opgave voor Metropool-agenda, behoudens woningmarktonderzoek
- Regionale voorzieningen → als zelfstandig thema geen opgave voor Metropool-agenda, wel borgen informatievoorziening naar 21 gemeenten in relatie tot Regio-Enveloppe en daarin opgenomen Topvoorzieningen

De Kempen

De huidige thema's worden door alle Kempengemeenten als meerwaarde gezien. Daarbij is geconstateerd dat grootschalige energietransitie aanvullend kan zijn op de reeds bestaande thema's. Door een aantal gemeenten is de transitie intensieve veehouderij als thema genoemd. Door de drie hoofdthema's vast te houden ontstaat een adaptief strategisch programma met focus

1. Duurzaamheid (zoals energie transitie, klimaat adaptatie)
2. Mobiliteit (zoals infra (van snelwegen tot fietspaden) openbaar vervoer, slimme oplossingen)

3. Economie (zoals bedrijfsterreinen, winkels, arbeidsmarkt, stimuleringsfondsen, input Stichting Brainport)
4. Transitie landelijk gebied (herbestemming en nieuwe economische dragers voor buitengebied)
5. Ruimtelijk planvorming op niveau Metropoolregio
6. Wonen: bv huisvesting expats, arbeidsmigranten, woonwagens
7. Zorg en vitale samenwerking: specifieke zorg

Aanvullend (vanuit triple helix gedachte):

1. Vaktechnisch onderwijs aanbod en beschikbaarheid
2. Expats is een regionale opgave! Ook voor landelijke gemeenten

Prioriteit

- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Mobiliteit

Wat doen we niet

- Regionale voorzieningen
- Leisure

A2 gemeenten

Uitgangspunt is dat we thema's benaderen vanuit het schaalniveau van de Metropoolregio. Alles moet bespreekbaar zijn binnen de Metropoolregio. Het onderwerp bepaalt het benodigde schaalniveau, niet de afweging of je het nog zelf kunt (structuur volgt inhoud). Daarin is een aantal hoofdthema's te onderscheiden:

- Economie
- Mobiliteit
- Ruimte

In aanleg lijken dit grootstedelijke onderwerpen, landelijke gemeenten voelen deze thema's minder. Daarom is het de uitdaging voor de minder stedelijke gemeenten om ook hun specifieke deel van de opgave goed over het voetlicht te brengen (bijvoorbeeld vrijetijdseconomie). Dat is in de huidige situatie nog onvoldoende het geval. Ga uit van de toegevoegde waarde van jouw gemeente, wat heb je te bieden. Anders is er geen succes te behalen. Gebruik daarbij het boekje met kernwaarden dat in het verleden gemaakt is. Er is nagenoeg geen onderwerp waarbij er geen meerwaarde is op het niveau van de Metropoolregio. Dat kunnen dan kamers onder de Metropoolregio zijn, waarbij je per onderwerp bepaalt met hoeveel partners je dat wil doen. Hierin moeten we flexibel zijn. Daarvoor zijn heldere afspraken, verwachtingen en commitment nodig. Om de nodige slagkracht te realiseren, moet je bereid zijn om je soevereiniteit daar voor op te geven. Consensus is niet altijd nodig, de meerderheid moet kunnen bepalen. Colleges spelen hierbij een cruciale rol als ambassadeur om de raden de gelegenheid te geven om los te laten. Aan de voorkant geld vrijmaken en kaders stellen, dan regionaal uitvoeren met concrete resultaten.

Onderwerpen die zich hier o.a. voor lenen zijn:

- Klimaatadaptatie
- Sociaal domein
- Toerisme en recreatie
- Transitie landelijk gebied
- Wonen
- Duurzaamheid
- Natuurontwikkeling.

Waar is volgens uw gemeente de samenwerking in Metropoolregio verband (mogelijk thema-afhankelijk) voor bedoeld ? De genoemde rollen zijn bedoeld als inspiratie:

Welke rollen zou de Metropoolregio moeten hebben

- Kennisdelen, informatie uitwisselen, netwerken
- Verkenning en agendasetting (bijvoorbeeld in kaart brengen, vaststellen en agenderen wat en welk thema binnen welke opgave op MRE niveau/boven sub regionaal niveau moet worden opgepakt)
- Afstemming (afstemmen met elkaar over voorstellen, visie ontwikkeling, planvorming, afspreken elkaar niet tegen te werken, geen besluitvorming op regionaal niveau, deze ligt op niveau van de gemeente of subregio)
- Besluitvorming (afspreken en prioriteren op niveau Metropoolregio (AB))
- Coördinatie van de uitvoeringsagenda (onder verantwoordelijkheid AB)
- Lobby naar Den Haag, provincie, Europa

De Peel

- Afstemming en lobby naar andere overheden
- Specifiek ten aanzien mobiliteit: besluitvorming
- Agendasetting
- Metropoolregio is geen uitvoeringsorganisatie, wel coördinerende taak
- De kracht en uitstraling van Eindhoven ook inzetten naar buiten.

Discussie:

- "De uitvoering regelen we onderling op het moment dat dit nodig is. We moeten ook aan onderling vertrouwen werken en elkaar over en weer wat gunnen. Uitvoering kunnen we zelf organiseren."

De Kempen

De mogelijke rollen zijn minder aan bod gekomen in het gesprek. Rollen zijn sterk afhankelijk van de opgaven.

- Geconstateerd wordt dat het delen van agenda's en afstemming hierover ons in staat stelt meer als regio op te treden
- Geen nieuwe uitvoeringsorganisatie op MRE niveau opbouwen. Uitvoering organiseren via subregio's
- Een integrale agenda draagt bij aan de betrokkenheid en herkenbaarheid
- Versterking van de subregio's m.b.t. eerdergenoemde integrale agendavorming versterkt ook de MRE regio
- De rollen 1 t/m 4 kennisdeling, agendasetting, afstemming en Lobby zouden in ieder geval binnen de samenwerking thuishoren
- Overige rollen zijn sterk afhankelijk van de inhoudelijke opgaven

Stedelijk gebied

- Rol voor MRE-samenwerking varieert per opgave. Vaak is dat kennisdelen, afstemming en/of lobby. Maar op de –niet subregionaal belegde thema's/opgaven- als mobiliteit en duurzaamheid (energietransitie/klimaatadaptatie) is dat ook afstemming van (lokale) uitvoering. De grens kan per thema verschillen.
- Als je een opgave en rol in de MRE-agenda/samenwerking belegt, dan vraagt dat ook om het borgen van middelen dat dit ook kan worden waargemaakt.

A2-gemeenten

Per thema is er een andere rol voor de Metropoolregio mogelijk, afhankelijk van het gewenste resultaat. Dit betekent nadrukkelijk geen explosieve groei van de Metropoolregio. Voor de regiethema's beperkt de rol van de Metropoolregio zich tot regievoering, facilitering en ondersteuning. De rol van de Metropoolregio moet worden afgestemd op de inhoud. Soms ligt het accent meer op lobby, soms meer op kennisdeling of verbinding van partners. Voordeel is dat er meer kruisbestuiving plaatsvindt als er meer bij de Metropoolregio ligt.

In de huidige situatie missen we uitvoerings- en organisatiekracht, inclusief de bijbehorende financiën.

Hoe zou het beter kunnen werken in de samenwerking ?

De Peel

- Regionale Agenda is breed gedragen middel voor regionale koers, behouden!
- Samenwerking moet niet leiden tot meer bureaucratie.
- Met regelmaat evalueren en bijsturen van regionale opdracht.
- Doelen en resultaten moeten SMART worden geformuleerd, geef inzicht in de stand van zaken op specifieke momenten. Zo de controlerende rol van de gemeenteraden beter faciliteren.
- Kop-staart-projecten op de schaal van 21 beleggen. Liever 2-3 projecten concreet en goéd dan 6 slecht of half.
- Elkaar als 21 gemeenten versterken vanuit eigen kracht van iedere gemeente. Wordt geen concurrent van elkaar!
- In subregionaal verband verdergaande afspraken maken: Binnen de Peel beter samenpakken en zo sterker staan en als subregio vertegenwoordigd zijn. Samenwerking wordt er effectiever van. Brede steun voor subregionale vertegenwoordiging binnen MRE.
- Intrinsieke waarde creëren om samen iets te bereiken. Zodra het spannend wordt en als er wat te halen valt is er ruimte voor en hang naar verbinding. Resultaten moeten wel weer ten dienste staan van de hele regio, dus niet alleen van de Peel.
- Meerdere snelheden in de samenwerking zijn bespreekbaar. Altijd samen consensus over bereiken is vaak een loden last. Is een kwestie van elkaar vertrouwen geven.

Stedelijk gebied

Genoemd is o.a.:

- Beter uitleggen hoe verbinding naar Brainport formeel is geregeld en hoe dit vorm krijgt. Hoe verhoudt MRE-samenwerking zich tot de Brainport-samenwerking? De gemeenten die niet rechtstreeks aandeelhouder hebben gevoel onvoldoende te zijn aangehaakt, ondanks formele verbinding via de Metropoolregio (werkplaats Ec-strategie).
- Inhoudsrijk DB (aanvulling, met balans tussen subregio's/werkplaatstrekkers), op die manier adaptief zijn met je agenda als de ontwikkelingen daarom vragen.
- Kaderstellende rol raden versterken door niet alleen begroting, maar gelijktijdig ook een jaarplan (met doorkijk van paar jaar én afspraken over subregionale/lokale uitvoering) aan hen voor te leggen. Daarna moeten de werkplaatsen dan wel ruimte krijgen.

De Kempen

De vraag waar regie of besluitvorming moet komen liggen kan beter beantwoord worden als duidelijk is hoe de samenwerking verdergaat. Als dit duidelijk is, kan worden onderzocht welke vorm van samenwerking hierbij het beste past. Betrokkenheid van de raadsleden in de beginfase van de inhoudelijke processen wordt als meerwaarde ervaren.

- Betrokkenheid van raadsleden aan de voorkant, monitoring van de uitvoering en verantwoording over de resultaten. Daarmee wordt de cyclus gesloten
- Bij een regionaal thema gaat het over de strategische opgave voor de 21 gemeenten
- Verbinding vanuit regio naar lokaal (heldere communicatie)
- Duidelijke en transparante planvorming en besluitvorming (heldere structuur)
- Voldoende draagvlak op regionale thema's doordat deze lokaal te vertalen zijn
- Helderheid waar thema's en opgaven liggen: strategisch op MRE-niveau en uitvoerig van opgaven liggen bij subregio's.
- Omschrijving gewenste/behaalde resultaat en een terugkoppeling
- Grip gemeenteraad op de samenwerking
- De samenwerking moet kwaliteit verbeteren/toevoegen en zorgen voor kwaliteitsbewaking.
- De schaal van de samenwerking moet beschouwd worden in relatie tot de schaal van de opgave
- Kwaliteit toevoegen vanuit de samenwerking (wat is de motivatie om een opgave bovenlokaal neer te leggen, voegt dit kwaliteit toe in vergelijking tot wanneer je dit zelf zou oppakken
- Kennisplatform, als iets succesvol is gelukt is het makkelijker om er iets aan toe te voegen
- Vergt een paar hoofdbouwstenen, urgentie en ambitie!
- Wat is de urgentie van ons als subregio!

A2 gemeenten

Ambitie moet rechtstreeks gekoppeld worden aan uitvoering en het beschikbaar stellen van middelen. Daarom hebben we een goede regionale agenda nodig: meerjarig, vastgesteld door de raden inclusief bijbehorend budget aan de voorkant.

Raden committeren zich hier in ieder geval aan voor de looptijd van de regionale agenda.

Nadrukkelijk moet er ook de mogelijkheid geboden worden om onder de vlag van de Metropoolregio te werken aan regiethema's. Dat zijn thema's die bestaan uit een coalition of the willing: partners die graag samen een thema verder willen uitwerken en waar de Metropoolregio de rol van verbinder en regisseur vervult.

Per thema is er een andere rol voor de Metropoolregio mogelijk, afhankelijk van het gewenste resultaat. Dit betekent nadrukkelijk geen explosieve groei van de Metropoolregio. Voor de regiethema's beperkt de rol van de Metropoolregio zich tot regievoering, facilitering en ondersteuning. De rol van de Metropoolregio moet worden afgestemd op de inhoud. Soms ligt het accent meer op lobby, soms meer op kennisdeling of verbinding van partners. Voordeel is dat er meer kruisbestuiving plaatsvindt als er meer bij de Metropoolregio ligt.

Wanneer is een thema of opgave een regionaal thema voor de Metropoolregio Eindhoven?

De Peel

Een thema is een regionaal thema als we er met 21 gemeenten één politiek blok moeten/kunnen vormen.

Stedelijk gebied

Op twee manieren kijken:

(1) Vanuit wat je al op andere schaalniveaus hebt belegd

(2) Vanuit een gemeenschappelijk gedefinieerde missie voor de Metropool-samenwerking. Wat bindt ons alle 21 en wat maakt ons uniek? Voorzet vanuit SGE is dat de Brainport-economie (met hoogwaardige maakindustrie overal in de regio) is wat ons als 21 gemeenten onderscheidt van andere regio's en samen bindt. We vormen één daily urban system.

- Dus verantwoordelijkheden eenduidig beleggen (dus kijken naar wat bijvoorbeeld al bij andere samenwerkingsverbanden (subregionaal, Brainport Development) is belegd.
- De Metropool-agenda en daarmee de daarin te beleggen opgaven moeten ten dienste staan van de realisatie van de gemeenschappelijke missie.

De Kempen

Er is sprake van een regionaal thema of opgave als deze thema's herkenbaar zijn in zowel de subregio als de regio en er sprake is van het versterken van de identiteit van de regio als geheel t.o.v. andere regio's.

- Gezamenlijk belang (draagvlak, meerwaarde, economisch oogpunt)
- Een gezamenlijke visie/ambitie (ook vanuit perspectief provincie/ nationaal)
- "macht der getallen" lobby richting de provincie of Den Haag
- Een thema dat wordt bepaald door de opgave die in meerdere subregio's speelt en waar afstemming zorgt voor een meerwaarde (bijvoorbeeld intensieve veehouderij).

A2

Alles moet bespreekbaar zijn binnen de Metropoolregio. Het onderwerp bepaalt het benodigde schaalniveau, niet de afweging of je het nog zelf kunt (structuur volgt inhoud). Nadrukkelijk moet er ook de mogelijkheid geboden worden om onder de vlag van de Metropoolregio te werken aan regiethema's. Dat zijn thema's die bestaan uit een coalition of the willing: partners die graag samen een thema verder willen uitwerken en waar de Metropoolregio de rol van verbinder en regisseur vervult. Er is nageoeg geen onderwerp waarbij er geen meerwaarde is op het niveau van de Metropoolregio

Welke (inhoudelijke) toegevoegde waarde heeft uw gemeente de metropoolregio te bieden? Welke rol kunt u als gemeente binnen de metropoolregio vervullen?

De Peel

- Gezonde balans tussen (erkenning van belangen van) stad en platteland
- Kenmerken Peel: rust, ruimte, aanbod wonen, goed bereikbaar, groene ruimte voor recreatie en toerisme

Stedelijk gebied

De aspecten eigenaarschap en vertrouwen hebben in elkaar kwamen in het gesprek nadrukkelijk terug. Waarbij vertrouwen vooral werd bedoeld dat je voor wat betreft de realisatie van de MRE-agenda niet altijd met z'n 21-en een actieve rol hoeft te hebben, maar vertrouwen moet hebben dat "de ander" het goed regelt. Voorbeeld, in geval van lobby moet er het vertrouwen zijn dat de eerst aangewezen partij dat goed doet in het belang van de collectieve missie en daaruit volgende MRE-agenda.

De Kempen

Wij zijn complementair aan de regio en dus een volle partner, positief, actief en loyaal.

De stad en de regio hebben elkaar nodig. De gemeente levert met groen, wonen, landschap en recreatie de bijdrage die de stad nodig heeft

Met jaarlijks meer dan drie miljoen overnachtingen in de Brabantse Kempen is de sector niet onbelangrijk. De Kempen beslaan een groot oppervlak met een fijnmazig fietsnetwerk tussen historische kernen, bossen en landerijen. Daartussen zijn voldoende mogelijkheden voor korte- en langdurige dag of verblijfsrecreatie zoals horecagelegenheden, B&B's, hotels, vakantieparken en recreatievoorzieningen.

De subregio Kempen huisvest een groot aantal MKB-bedrijven in de sector innovatieve maakindustrie. Daarmee onderscheidt deze subregio zich van andere subregio's binnen de Metropoolregio. Om deze hoogkwalitatieve maakindustrie ook in de toekomst te blijven waarborgen is extra aandacht nodig voor de koppeling tussen bedrijfsleven en onderwijs. Recentelijk wordt dit ook in een toespraak door de commissaris van de koning dhr. van de Donk benadrukt. Het is tijd voor het oprichten van bedrijfscholen (Bron: ED 19-01-'18). Het aantal bedrijven in deze regio kunnen voorzien in een grote behoefte voor onderwijscapaciteit en zijn gebaat bij goed vaktechnisch personeel. Daarmee ontstaat een unieke kans om onderwijs en vraag vanuit het bedrijfsleven beter op elkaar aan te laten sluiten.

De subregio Kempen beschikt over een groot energiepotentieel en de landelijke kernen bieden een goed woon- en leefklimaat (ook voor expats).